

1 มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

- ส 1.1** ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ
 ม.4-6/15 วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนาพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่

2 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

พุทธศาสนสุภาษิตและพระไตรปิฎก มีหลักธรรมสำคัญที่เป็นคติเตือนใจบุคคลให้นำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้อง

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- 1) พุทธศาสนสุภาษิต
  - จิตตํ ทนฺตํ สุขาวหํ : จิตที่ฝึกดีแล้วนำสุขมาให้
  - น อจฺจาวจํ ปณฺหิตา ทสฺสยนฺติ : บัณฑิตย่อมไม่แสดงอาการขื่นๆ ลงๆ
  - นตฺถิ โลเก อนินฺหิตโต : คนที่ไม่ถูกนิหนทา ไม่มีในโลก
  - โกรธํ ฆตฺวา สุขํ เสติ : ฆ่าความโกรธได้ย่อมอยู่เป็นสุข
- 2) วิธีการศึกษาและค้นคว้าพระไตรปิฎก

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้
- 2) ทักษะการทำให้กระจ่าง
- 3) ทักษะการสรุปอ้างอิง

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มีความรับผิดชอบ

6

ชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

แผ่นพับ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและพระไตรปิฎก

7

การวัดและการประเมินผล

7.1 การประเมินก่อนเรียน

- ตรวจสอบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและพระไตรปิฎก

7.2 การประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 1) ตรวจสอบงานที่ 4.1 เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต
- 2) ตรวจสอบงานที่ 4.2 เรื่อง พระไตรปิฎก
- 3) ตรวจสอบบันทึกการอ่าน
- 4) ประเมินการนำเสนอผลงาน
- 5) สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล
- 6) สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 7) สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

7.3 การประเมินหลังเรียน

- ตรวจสอบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและพระไตรปิฎก

7.4 การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

- ตรวจสอบแผ่นพับ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและพระไตรปิฎก

8

กิจกรรมการเรียนรู้

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง

นักเรียนทำแบบทดสอบ **ก่อนเรียน** หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

วิธีสอนแบบ สืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E)

ขั้นที่ 1 กระตุ้นความสนใจ (Engage)

1. ครูนำตัวอย่างพุทธศาสนสุภาษิต มาอ่านให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และตอบคำถาม
2. นักเรียนแต่ละคนผลัดกันเสนอพุทธศาสนสุภาษิตที่นักเรียนเคยได้ศึกษา แล้ววิเคราะห์หลักธรรมสำคัญของพุทธศาสนสุภาษิตนั้น จากนั้นครูอธิบายเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสำคัญของพุทธศาสนสุภาษิต

ขั้นที่ 2 สำรวจค้นหา (Explore)

นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ตามความสมัครใจ ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาความรู้เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตจากหนังสือเรียน ดังนี้

- 1) จิตต์ ทนตฺ สุขาวหํ : จิตที่ฝึกดีแล้วนำสุขมาให้
- 2) น อัจจาวจํ ปณฺฑิตา ทสฺสยนฺติ : บัณฑิตย่อมไม่แสดงอาการขื่นๆ ลงๆ
- 3) นตฺถิ โลเก อนินฺทิตฺ : คนที่ไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก
- 4) โกรธํ ฆตฺวา สุขํ เสติ : ฆ่าความโกรธได้ย่อมอยู่เป็นสุข

ขั้นที่ 3 อธิบายความรู้ (Explain)

สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายร่วมกันในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ความหมายของพุทธศาสนสุภาษิต
- 2) ตัวอย่างการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต
- 3) ผลของการปฏิบัติตนตามพุทธศาสนสุภาษิต

ขั้นที่ 4 ขยายความเข้าใจ (Expand)

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจับคู่กันเป็น 4 คู่ ช่วยกันหาข่าว หรือภาพข่าว หรือการสัมภาษณ์บุคคลที่มีการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตทั้ง 4 เรื่อง
2. สมาชิกแต่ละคู่ นำข่าว หรือภาพข่าว หรือข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลมาร่วมกันวิเคราะห์ตามประเด็นในใบงานที่ 4.1 เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต
3. สมาชิกแต่ละคู่ นำผลงานของกลุ่มตนเองมาเล่าให้สมาชิกคู่อื่นๆ ภายในกลุ่มฟัง แล้วสรุปเป็นผลงานของกลุ่ม

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบผล (Evaluate)

ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานในใบงานที่ 4.1 หน้าชั้นเรียน ครูตรวจสอบความถูกต้อง

วิธีสอนโดยเน้นกระบวนการ : กระบวนการสร้างความตระหนัก

ขั้นที่ 1 สังเกต

1. ครูให้นักเรียนผลัดกันเล่าประสบการณ์หรือความรู้เกี่ยวกับข้อความในพระไตรปิฎกที่นักเรียนเคยศึกษา พร้อมทั้งบอกข้อคิดที่ได้รับ
2. ครูตั้งคำถามถามนักเรียนเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของพระไตรปิฎก
3. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจพระไตรปิฎก และการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกนั้นสามารถศึกษาได้ทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับแปล

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์วิจารณ์

1. นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง พระไตรปิฎก จากหนังสือเรียน
2. นักเรียนกลุ่มเดิมร่วมกันศึกษาค้นคว้าความรู้จากพระไตรปิฎกที่นักเรียนสนใจ โดยครูนำหนังสือพระไตรปิฎกมาให้นักเรียน หรือให้นักเรียนไปค้นคว้าหนังสือพระไตรปิฎกฉบับประชาชนจากห้องสมุดหรือห้องจริยธรรม
3. สมาชิกแต่ละกลุ่มนำข้อความในพระไตรปิฎกที่นักเรียนสนใจมาวิเคราะห์แล้วตอบคำถามลงในใบงานที่ 4.2 เรื่อง พระไตรปิฎก แล้วร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ
4. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอใบงานที่ 4.2 หน้าชั้นเรียน
5. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญหรือข้อคิดที่ได้จากการนำเสนอผลการศึกษาพระไตรปิฎก

ขั้นที่ 3 สรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญซึ่งเป็นประโยชน์ของการศึกษาพระไตรปิฎก

- ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดทำแผ่นพับ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและพระไตรปิฎก โดยให้ครอบคลุมประเด็นตามที่กำหนด

นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
  - (1) สุชีพ ปุญญานุภาพ. 2534. พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย.
  - (2) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2543. คำบรรยายพระไตรปิฎก. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
  - (3) ปัญญา ไข่มุก และคณะ. 2545. สามร้อยพุทธภาษิต ฉบับเล่าเรื่องขยายความ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรม.
- 3) หนังสือพระไตรปิฎก
- 4) ตัวอย่างพุทธศาสนสุภาษิต
- 5) เอกสารประกอบการสอน
- 6) ใบงานที่ 4.1 เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต
- 7) ใบงานที่ 4.2 เรื่อง พระไตรปิฎก

9.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) ห้องจริยธรรม
- 3) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - <http://www.fungdham.com/proverb.html>

แบบประเมินแผ่นพับ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและพระไตรปิฎก

รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การวิเคราะห์หลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิต	วิเคราะห์หลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิตได้ถูกต้อง ครบถ้วนจำนวน 4 พุทธศาสนสุภาษิต	วิเคราะห์หลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิตได้ถูกต้อง ครบถ้วนจำนวน 3 พุทธศาสนสุภาษิต	วิเคราะห์หลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิตได้ถูกต้อง ครบถ้วนจำนวน 2 พุทธศาสนสุภาษิต	วิเคราะห์หลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิตได้ถูกต้อง ครบถ้วนจำนวน 1 พุทธศาสนสุภาษิต
2. การวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิต	ยกตัวอย่างผลของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิตครบทั้ง 4 พุทธศาสนสุภาษิต	ยกตัวอย่างผลของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิตจำนวน 3 พุทธศาสนสุภาษิต	ยกตัวอย่างผลของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิตจำนวน 2 พุทธศาสนสุภาษิต	ยกตัวอย่างผลของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิตจำนวน 1 พุทธศาสนสุภาษิต
3. การวิเคราะห์คุณค่าของพระไตรปิฎก	วิเคราะห์คุณค่าของพระไตรปิฎกได้อย่างมีเหตุผล ถูกต้อง 4 หัวข้อ	วิเคราะห์คุณค่าของพระไตรปิฎกได้อย่างมีเหตุผล ถูกต้อง 3 หัวข้อ	วิเคราะห์คุณค่าของพระไตรปิฎกได้อย่างมีเหตุผล ถูกต้อง 2 หัวข้อ	วิเคราะห์คุณค่าของพระไตรปิฎกได้อย่างมีเหตุผล ถูกต้อง 1 หัวข้อ
4. การอธิบายความสำคัญของพระไตรปิฎก	อธิบายความสำคัญของพระไตรปิฎกได้อย่างมีเหตุผลได้ถูกต้อง 4 หัวข้อ	อธิบายความสำคัญของพระไตรปิฎกได้อย่างมีเหตุผลได้ถูกต้อง 3 หัวข้อ	อธิบายความสำคัญของพระไตรปิฎกได้อย่างมีเหตุผลได้ถูกต้อง 2 หัวข้อ	อธิบายความสำคัญของพระไตรปิฎกได้อย่างมีเหตุผลได้ถูกต้อง 1 หัวข้อ

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	14 - 16	11 - 13	8 - 10	ต่ำกว่า 8
ระดับคุณภาพ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

- น้อยถูกสลากรินแบ่งรัฐบาล แต่เธอก็ควบคุมตนเองไม่ให้ตื่นเต้นมากเกินไป การกระทำของน้อยเป็นไปตามหลักพุทธศาสนสุภาษิตข้อใด
 ก. จิตต์ หนุต สุขาวห์
 ข. โกรธ ฆตวา สุขุ เสติ
 ค. นตฺถิ โลเก อนินฺทิตโต
 ง. น อุจฺจาวจํ ปณฺหิตา ทสฺสยฺหุตฺติ
- การกระทำข้อใดสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต “โกรธ ฆตวา สุขุ เสติ”
 ก. การเลือกคบมิตรที่ดี
 ข. การหาสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้ยึดมั่นในสิ่งที่เหมาะสม
 ค. การหลีกเลี่ยงการติเตียนจากผู้อื่น การพูดและทำในสิ่งที่ดี
 ง. การทำและพูดในสิ่งที่ดีงาม การบำเพ็ญสมาธิและเจริญภาวนา
- “ชนะสงครามพันครั้ง ชนะคนพันคน ยังสู้ชนะตนเองแม้ครั้งเดียวไม่ได้” ข้อความนี้แสดงความสำคัญของเรื่องใด
 ก. การฝึกจิต
 ข. ความพยายาม
 ค. การฆ่าความโกรธ
 ง. การหลีกเลี่ยงการมีศัตรู
- “น อุจฺจาวจํ ปณฺหิตา ทสฺสยฺหุตฺติ” สอดคล้องกับข้อใด
 ก. จิตใจหนักแน่น
 ข. ฝึเข้าฝึออก
 ค. บาปบุญ
 ง. คุณโทษ
- “ได้ลาก เสื่อมลาก ไตยศ เสื่อมยศ” เป็นส่วนหนึ่งของหลักธรรมใด
 ก. ภาวนา 4   ข. มรรค 8
 ค. โลกธรรม 8   ง. บุญกิริยาวัตถุ 10
- ความหมายของ “บัณฑิต” ในข้อใดชัดเจนที่สุดตามหลักศาสนา
 ก. บุคคลผู้ประพฤติดี
 ข. ผู้ที่ได้รับการยกย่องจากนักปราชญ์ทั้งหลาย
 ค. บุคคลผู้มีระดับการศึกษาสูงระดับปริญญาตรี
 ง. ผู้มีปัญญาและผู้ดำเนินชีวิตโดยยึดหลักความดีงาม
- ข้อใดคือความหมายของพระไตรปิฎก
 ก. คัมภีร์ของศาสนาต่างๆ
 ข. คำสอนของพระพุทธเจ้า
 ค. คัมภีร์ที่บรรจุหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา
 ง. หนังสือหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา
- ข้อใดกล่าวถึงพระสูตรต้นปิฎกได้ถูกต้อง
 ก. หลักธรรมด้านวิชาการ
 ข. การปฏิบัติตนของภิกษุ ภิกษุณี
 ค. เหตุการณ์สำคัญและบุคคลสำคัญ
 ง. พระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า
- ผู้ที่ต้องการค้นคว้าให้ได้ความรู้ในพระไตรปิฎกอย่างถูกต้อง ควรศึกษาพระไตรปิฎกฉบับใด
 ก. ภาษามคธ   ข. ภาษาบาลี
 ค. ภาษาไทย   ง. ภาษาอังกฤษ
- “ถึงแม้ว่าฉันจะเรียนจบปริญญาตรี แต่ก็มีความแอบไปพูดกันว่าเขาไม่มีความรู้ความสามารถ” ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต ในข้อใด
 ก. จิตต์ หนุต สุขาวห์
 ข. โกรธ ฆตวา สุขุ เสติ
 ค. นตฺถิ โลเก อนินฺทิตโต
 ง. น อุจฺจาวจํ ปณฺหิตา ทสฺสยฺหุตฺติ

มฐ. ส 1.1 ม.4-6/13, 15

ได้คะแนน	คะแนนเต็ม
	10

เฉลย

1. ก   2. ง   3. ก   4. ก   5. ค   6. ง   7. ค   8. ง   9. ข   10. ค

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. “น อัจฉารจ ั ปณฺทิตา ทสฺสยนฺติ” สอดคล้องกับข้อใด
  - ก. คุณโทษ
  - ข. บาปบุญ
  - ค. ผีเข้าผีออก
  - ง. จิตใจหนักแน่น
2. “ได้ลาก เลื่อมลาก ไต้ยศ เลื่อมยศ” เป็นส่วนหนึ่งของ
  - ก. บุญกิริยาวัตถุ 10
  - ข. โลกธรรม 8
  - ค. ภาวนา 4
  - ง. มรรค 8
3. “ถึงแม้ว่าอานัสงจะเรียนจบปริญญาตรี แต่ก็มีคนแอบไปพูดกันว่าเขาไม่มีความรู้ความสามารถ” ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต ในข้อใด
  - ก. น อัจฉารจ ั ปณฺทิตา ทสฺสยนฺติ
  - ข. นตฺถิ โลเก อนินฺทิตฺโต
  - ค. โกรธ ั มตฺวา สุข ั เสติ
  - ง. จิตฺต ั ทนฺต ั สุขวาท ั
4. “ชนะสงครามพันครั้ง ชนะคนพันคน ยังสู้ชนะตนเองแม้ครั้งเดียวไม่ได้” ข้อความนี้แสดงความสำคัญของเรื่องใด
  - ก. การหลีกเลี่ยงการมีศัตรู
  - ข. การฆ่าความโกรธ
  - ค. ความพยายาม
  - ง. การฝึกจิต
5. น้อยถูกสลากกินแบ่งรัฐบาล แต่เธอก็ควบคุมตนเองไม่ให้ตื่นเต้นมากเกินไป การกระทำของน้อยเป็นไปตามหลักพุทธศาสนสุภาษิตข้อใด
  - ก. น อัจฉารจ ั ปณฺทิตา ทสฺสยนฺติ
  - ข. นตฺถิ โลเก อนินฺทิตฺโต
  - ค. โกรธ ั มตฺวา สุข ั เสติ
  - ง. จิตฺต ั ทนฺต ั สุขวาท ั
6. การกระทำข้อใดสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต “โกรธ ั มตฺวา สุข ั เสติ”
  - ก. การทำและพูดในสิ่งที่ดีงาม การบำเพ็ญสมาธิและเจริญภาวนา
  - ข. การหลีกเลี่ยงการติเตียนจากผู้อื่น การพูดและทำในสิ่งที่ดี
  - ค. การหาสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้ยึดมั่นในสิ่งที่เหมาะสม
  - ง. การเลือกคบมิตรที่ดี
7. ผู้ที่ต้องการค้นคว้าให้ได้ความรู้ในพระไตรปิฎกอย่างถูกต้อง ควรศึกษาพระไตรปิฎกฉบับใด
  - ก. ภาษาอังกฤษ   ข. ภาษามคธ
  - ค. ภาษาบาลี   ง. ภาษาไทย
8. ข้อใดคือความหมายของพระไตรปิฎก
  - ก. คัมภีร์ที่บรรจุหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา
  - ข. หนังสือหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา
  - ค. คำสอนของพระพุทธเจ้า
  - ง. คัมภีร์ของศาสนาต่างๆ
9. ข้อใดกล่าวถึงพระสูตรต้นตปิฎกได้ถูกต้อง
  - ก. พระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า
  - ข. เหตุการณ์สำคัญและบุคคลสำคัญ
  - ค. การปฏิบัติตนของภิกษุ ภิกษุณี
  - ง. หลักธรรมด้านวิชาการ
10. ความหมายของ “บัณฑิต” ในข้อใดชัดเจนที่สุดตามหลักศาสนา
  - ก. ผู้มีปัญญาและผู้ดำเนินชีวิตโดยยึดหลักความดีงาม
  - ข. บุคคลผู้มีระดับการศึกษาสูงระดับปริญญาตรี
  - ค. ผู้ที่ได้รับการยกย่องจากนักปราชญ์ทั้งหลาย
  - ง. บุคคลผู้ประพฤติดี

มฐ. ส 1.1 ม.4-6/13, 15

ได้คะแนน

คะแนนเต็ม

10

เฉลย

1. ง   2. ข   3. ข   4. ง   5. ง   6. ก   7. ค   8. ก   9. ก   10. ก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่

1

พุทธศาสนสุภาษิต

2 ชั่วโมง

1 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

พุทธศาสนสุภาษิตมีหลักธรรมสำคัญที่สามารถนำไปเป็นหลักการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง

2 ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- วิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในพุทธศาสนสุภาษิตได้

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- พุทธศาสนสุภาษิต
  - จิตต์ ทนตฺ สุขาวหํ : จิตที่ฝึกดีแล้วนำสุขมาให้
  - น อัจจาวจํ ปณฺหิตา ทสฺสยนฺติ : บัณฑิตย่อมไม่แสดงอาการขื่นๆ ลงๆ
  - นตฺถิ โลเก อนินฺทิตฺ : คนที่ไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก
  - โภธํ ชมฺตฺวา สุขํ เสติ : ฆ่าความโกรธได้ย่อมอยู่เป็นสุข

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มีความรับผิดชอบ

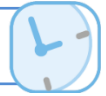
6

กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนแบบ สืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E)

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1

นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

ขั้นที่ 1 กระตุ้นความสนใจ

สื่อการเรียนรู้ : ตัวอย่างพุทธศาสนสุภาษิต

1. ครูนำตัวอย่างพุทธศาสนสุภาษิต มาอ่านให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม เช่น
  - พุทธศาสนสุภาษิตมีข้อธรรมหรือหลักธรรมที่เป็นคติเตือนใจ อย่างไรบ้าง
  - นักเรียนคิดว่า จะนำไปเป็นหลักหรือแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างไร
2. นักเรียนแต่ละคนผลัดกันเสนอพุทธศาสนสุภาษิตที่นักเรียนเคยได้ศึกษา หรือได้นำไปเป็นหลักประจำใจในการปฏิบัติตน แล้ววิเคราะห์ว่า พุทธศาสนสุภาษิตนั้น มีข้อธรรมหรือหลักธรรมสำคัญอะไรบ้าง
3. ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของพุทธศาสนสุภาษิต

ขั้นที่ 2 สืบเสาะค้นหา

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ :

1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
3. ห้องสมุด
4. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

1. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ตามความสมัครใจ ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาความรู้เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ห้องสมุด หรือแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ในประเด็นต่อไปนี้

- 1) จิตต์ ทนฺตํ สุขาวหํ : จิตที่ฝึกดีแล้วนำสุขมาให้
  - 2) น อัจจาวจํ ปณฺหิตา ทสฺสยฺนฺติ : บัณฑิตย่อมไม่แสดงอาการขื่นๆ ลงๆ
  - 3) นตฺถิ โลเก อนินฺหิตโต : คนที่ไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก
  - 4) โภทํ ฆตฺวา สุขํ เสติ : ฆ่าความโกรธได้ย่อมอยู่เป็นสุข
2. นักเรียนแต่ละคนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาบันทึกลงในแบบบันทึกการอ่าน

ขั้นที่ 3 อธิบายความรู้

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

1. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายร่วมกันในประเด็นต่อไปนี้
  - 1) ความหมายของพุทธศาสนสุภาษิต
  - 2) ตัวอย่างการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต
  - 3) ผลของการปฏิบัติตนตามพุทธศาสนสุภาษิต
2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด ข้อ 1-2

คำถามกระตุ้นความคิด

1. ถ้าทุกคนควบคุมจิตใจให้ยึดมั่นอยู่ในสิ่งที่ดีงาม จะส่งผลดีอย่างไร
(สามารถควบคุมตนให้ประพฤติตนไปในทางที่ถูกต้อง)
2. นักเรียนมีวิธีการลดความโกรธได้อย่างไรบ้าง
(สำรวจกาย วาจา ใจ ตามหลักไตรสิกขา)

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 ขยายความเข้าใจ

สื่อการเรียนรู้ : ใบงานที่ 4.1

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจับคู่กันเป็น 4 คู่ ช่วยกันหาข่าวหรือ ภาพข่าว หรือการสัมภาษณ์บุคคลที่มีการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตทั้ง 4 เรื่อง คือ
  - 1) จิตต์ ทนฺตํ สุขาวหํ : จิตที่ฝึกดีแล้วนำสุขมาให้
  - 2) น อัจจาวจํ ปณฺหิตา ทสฺสยฺนฺติ : บัณฑิตย่อมไม่แสดงอาการขื่นๆ ลงๆ
  - 3) นตฺถิ โลเก อนินฺหิตโต : คนที่ไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก
  - 4) โภทํ ฆตฺวา สุขํ เสติ : ฆ่าความโกรธได้ย่อมอยู่เป็นสุข
2. สมาชิกแต่ละคู่หาข่าว หรือภาพข่าว หรือข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลมาร่วมกันวิเคราะห์ตามประเด็นในใบงานที่ 4.1 เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต
3. สมาชิกแต่ละคู่นำผลงานของกลุ่มตนเอง มาเล่าให้สมาชิกคู่อื่นๆ ภายในกลุ่มฟัง และช่วยกันเพิ่มเติมความเหมาะสมแล้วสรุปเป็นภาพรวมผลงานของกลุ่ม
4. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- เมื่อนักเรียนรู้ว่ามีคนนินทาควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเหมาะสม
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบผล

สื่อการเรียนรู้ : ใบงานที่ 4.1

ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานในใบงานที่ 4.1 หน้า
ชั้นเรียน ครูตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และเสนอแนะเพิ่มเติม

7 การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	แบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	(ประเมินตามสภาพจริง)
ตรวจใบงานที่ 4.1	ใบงานที่ 4.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบบันทึกการอ่าน	แบบบันทึกการอ่าน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมีความรับผิดชอบ	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8 สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
  - ปัญญา ใบบางยาง และคณะ. 2545. สามร้อยพุทธภาษิต ฉบับเล่าเรื่องขยายความ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรม.
- 3) ตัวอย่างพุทธศาสนสุภาษิต
- 4) ใบงานที่ 4.1 เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - <http://www.fungdham.com/proverb.html>

เอกสารประกอบการสอน

โกธชาโต ปรากโว

ผู้มักโกรธเป็นผู้เสื่อม

พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ภิกษุทั้งหลาย ว่าด้วยธรรม 7 ประการ ของบุคคลผู้มักโกรธ... เป็นผู้เสื่อมนับแต่เสื่อม จากความไว้วางใจใกล้ชิด เสื่อมจากบริวาร เสื่อมจากคนรัก เสื่อมจากคนสรรเสริญ เสื่อมจากความดีและสุคติ เป็นต้น

โกธํ ปญญา อัจฉินฺท

พึงตัดความโกรธด้วยปัญญา

พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ภิกษุทั้งหลาย ว่าด้วยธรรม 7 ประการ ของบุคคลผู้มักโกรธ... ปัญญาในที่นี้ได้แก่ ปัญญาที่เกิดจากการเจริญวิปัสสนาและปัญญาในมรรคจิต ซึ่งตัดกิเลสได้เด็ดขาด (มโนรต.4/210)

ยํ กุทโร อุปโรเธติ สุกรํ วีย ทุกกรํ

คนโกรธจะทำลายสิ่งใด สิ่งนั้นแม้จะทำยากก็ดูทำง่ายไปหมด

พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ภิกษุทั้งหลาย ว่าด้วยธรรม 7 ประการ ของบุคคลผู้มักโกรธ... ผู้อยู่ภายใต้ความโกรธ สามารถทำสิ่งที่คนดีไม่ทำ

ตํ โข ชิตํ สาธุ ชิตํ ยํ ชิตํ นาวชียยติ

ชัยชนะใดที่ชนะแล้วไม่กลับแพ้ อีก ชัยชนะนั้นเป็นชัยชนะยอดเยี่ยม

พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ภิกษุทั้งหลาย โดยทรงปรารภพระจิตต์ตสารถุตร ผู้บวชๆ สักๆ ถึง 6 ครั้ง... บัณฑิต นั้นแสดงแต่พระราชดำรัสว่า ชัยชนะที่ยอดเยี่ยม คือ ชัยชนะที่ไม่ต้องชิงชัยกันอีก เป็นชัยชนะเด็ดขาดงดงาม เป็นจอมทัพแท้จริง คือ ชนะกิเลสภายในของตนได้ แม้เพียงครั้งเดียว ก็จัดเป็นจอมทัพผู้เกรียงไกร (ชาตก.3/2/166-173)

ตณฺหุขโย สพฺพทุกฺโข ชินาติ

ความสิ้นตัณหา ชนะความทุกข์ทั้งปวง

พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ท้าวสักกเทวราชและเหล่าเทวดา... ความหมดตัณหาต้นเหตุของทุกข์ทั้งปวง มีทุกข์ จากการเกิด และดำรงอยู่เป็นต้น อันเนื่องจากการเกิดขึ้นของอรหัตตมรรคประเสริฐสูงสุด เพราะทำให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง ได้ (ธ.อ.1/2/4/323-328)

หนุติ กุฑุโธ สมাত্র

คนโกรธ ย่อมฆ่ามารดาของตนได้

พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ภิกษุทั้งหลาย ว่าด้วยธรรม 7 ประการ ของบุคคลผู้มักโกรธ... เช่น มีผิวพรรณทราม และนอนเป็นทุกข์ เป็นต้น... ผู้ยู่ได้อำนาจความโกรธนอกจากแผดเผาใจตนเอง แล้วยังมองไม่เห็นคุณและโทษ ไรสติ สามารถฆ่าแม่มารดาบิดาของตนเองก็ได้

โกรโธ กุพพณโธ โทติ

คนมักโกรธ มีผิวพรรณเศร้าหมอง

พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ภิกษุทั้งหลาย ว่าด้วยธรรม 7 ประการ ของบุคคลผู้มักโกรธ... คนโกรธมีผิวพรรณ เศร้าหมองแม้จะสวมเสื้อผ้าใหม่ ก็ไม่ทำให้ผิวพรรณงาม เพราะความโกรธนั้น กระทำให้สีหน้าท่าทางไม่น่ามอง เป็นที่หวาดหวั่นของคนอยู่ใกล้

ปัญญา โลกสุมี ปชุโชโต

ปัญญา เป็นแสงสว่างในโลก

พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่เทวดาดนหนึ่ง อันเทวดาทูลถามว่า “อะไรเล่าเป็นแสงสว่างในโลก” จึงตรัสตอบภานี้, ปัญญาเปรียบดุจแสงสว่าง เพราะเป็นธรรมตรงข้ามกับโมหะ (ความหลง) อันเปรียบดุจความมืด ที่ได้มีแสงสว่าง ที่นั่นไม่มี ความมืด ที่ได้มีความมืด ที่นั่นไม่มีแสงสว่าง, ปัญญา คือ ความรู้แจ้ง, โมหะ คือ ความหลงไม่รู้แจ้ง

ที่มา : ปัญญา ไซ้บางยาง และคณะ. 2545. สามร้อยพุทธภาษิต ฉบับเล่าเรื่องขยายความ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดิธรรม.

ใบงานที่

4.1

พุทธศาสนสุภาษิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข่าว หรือภาพข่าว หรือการสัมภาษณ์บุคคลที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

เรื่องที่ 1

(สาระสำคัญ / เนื้อหาโดยสังเขป)

ที่มา

1. บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตคือใคร
.....
.....
2. บุคคล หรือกลุ่มบุคคลมีการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตในเรื่องใด
.....
.....
3. ตัวอย่างการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต มีอะไรบ้าง
.....
.....
.....
4. ผลของการกระทำในข้อ 3 มีผลต่อตนเอง และสังคมส่วนรวมอย่างไร
.....
.....
.....
5. นักเรียนสามารถนำแบบอย่างการปฏิบัติตนของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวไปประยุกต์ปฏิบัติตนได้อย่างไร และคาดว่าผลที่ได้รับจะเป็นอย่างไร
.....
.....
.....

เรื่องที่ 2

(สาระสำคัญ / เนื้อหาโดยสังเขป)

ที่มา

1. บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตคือใคร

.....

2. บุคคล หรือกลุ่มบุคคลมีการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตในเรื่องใด

.....

3. ตัวอย่างการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

4. ผลของการกระทำในข้อ 3 มีผลต่อตนเอง และสังคมส่วนรวมอย่างไร

.....

.....

.....

5. นักเรียนสามารถนำแบบอย่างการปฏิบัติตนของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวไปประยุกต์ปฏิบัติตนได้อย่างไร และคาดว่าผลที่ได้รับจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

เรื่องที่ 3

(สาระสำคัญ / เนื้อหาโดยสังเขป)

ที่มา

1. บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตคือใคร
.....
.....
2. บุคคล หรือกลุ่มบุคคลมีการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตในเรื่องใด
.....
.....
3. ตัวอย่างการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต มีอะไรบ้าง
.....
.....
.....
4. ผลของการกระทำในข้อ 3 มีผลต่อตนเอง และสังคมส่วนรวมอย่างไร
.....
.....
.....
5. นักเรียนสามารถนำแบบอย่างการปฏิบัติตนของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวไปประยุกต์ปฏิบัติตนได้อย่างไร และคาดว่าผลที่ได้รับจะเป็นอย่างไร
.....
.....
.....

ใบงานที่

4.1

พุทธศาสนสุภาษิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข่าว หรือภาพข่าว หรือการสัมภาษณ์บุคคลที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

เรื่องที่ 1

(สาระสำคัญ / เนื้อหาโดยสังเขป)

ที่มา

1. บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตคือใคร
.....
.....
2. บุคคล หรือกลุ่มบุคคลมีการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตในเรื่องใด
.....
.....
3. ตัวอย่างการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต มีอะไรบ้าง
.....
.....
.....
4. ผลของการกระทำในข้อ 3 มีผลต่อตนเอง และสังคมส่วนรวมอย่างไร
.....
.....
.....
5. นักเรียนสามารถนำแบบอย่างการปฏิบัติตนของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวไปประยุกต์ปฏิบัติตนได้อย่างไร และคาดว่าผลที่ได้รับจะเป็นอย่างไร
.....
.....
.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

เรื่องที่ 2

(สาระสำคัญ / เนื้อหาโดยสังเขป)

ที่มา

1. บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตคือใคร
.....
2. บุคคล หรือกลุ่มบุคคลมีการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตในเรื่องใด
.....
3. ตัวอย่างการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต มีอะไรบ้าง
.....
.....
4. ผลของการกระทำในข้อ 3 มีผลต่อตนเอง และสังคมส่วนรวมอย่างไร
.....
.....
5. นักเรียนสามารถนำแบบอย่างการปฏิบัติตนของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวไปประยุกต์ปฏิบัติตนได้อย่างไร และคาดว่าผลที่ได้รับจะเป็นอย่างไร
.....
.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

เรื่องที่ 3

(สาระสำคัญ / เนื้อหาโดยสังเขป)

ที่มา

1. บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตคือใคร
.....
2. บุคคล หรือกลุ่มบุคคลมีการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตในเรื่องใด
.....
3. ตัวอย่างการกระทำที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต มีอะไรบ้าง
.....
.....
.....
4. ผลของการกระทำในข้อ 3 มีผลต่อตนเอง และสังคมส่วนรวมอย่างไร
.....
.....
.....
5. นักเรียนสามารถนำแบบอย่างการปฏิบัติตนของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวไปประยุกต์ปฏิบัติตนได้อย่างไร และคาดว่าผลที่ได้รับจะเป็นอย่างไร
.....
.....
.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

แบบบันทึกการอ่าน

ชื่อหนังสือ.....ชื่อผู้แต่ง.....นามปากกา.....
สำนักพิมพ์.....สถานที่พิมพ์.....ปีที่พิมพ์.....
จำนวนหน้า.....ราคา.....บาท อ่านวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

1. สาระสำคัญของเรื่อง

.....
.....
.....

2. วิเคราะห์ข้อคิด/ประโยชน์ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

.....
.....
.....

3. สิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
.....
.....

4. ข้อเสนอแนะของคุณ

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....นักเรียน.....ลงชื่อ.....ผู้ปกครอง
(.....)(.....)

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 4 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย ให้ 3 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องมาก ให้ 1 คะแนน

แบบประเมิน การนำเสนอผลงาน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน ประเมินการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการที่กำหนด แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	นำเสนอเนื้อหาในผลงานได้ถูกต้อง				
2	การลำดับขั้นตอนของเนื้อเรื่อง				
3	การนำเสนอมีความน่าสนใจ				
4	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
5	การตรงต่อเวลา				
	รวม				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... / ..... / .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้ 4 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรม

การทำงานรายบุคคล

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	ความตั้งใจ ในการทำงาน				ความ รับผิดชอบ				การตรงต่อ เวลา				ความสะอาด เรียบร้อย				ผลสำเร็จ ของงาน				รวม 20 คะแนน		
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1			

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... / ..... / .....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรม

การทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	ความร่วมมือกัน ทำกิจกรรม				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ความตั้งใจ ทำงาน				การแก้ไข ปัญหา/หรือ ปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน	
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน				
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาตามโอกาส				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบต่อการทำงาน				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและ ปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ซินชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น				
	8.3 รู้จักการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
104 - 124	ดีมาก
83 - 103	ดี
62 - 82	พอใช้
ต่ำกว่า 62	ปรับปรุง

แบบบันทึกหลังแผนการสอน

- ด้านความรู้

.....
.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....
.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....
.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....
.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....

- แนวทางการแก้ไข

.....
.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ .....

.....
.....

.....
.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พระไตรปิฎก

1 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

พระไตรปิฎก เป็นคัมภีร์ที่บรรจุคำสอนของพระพุทธศาสนาไว้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งพุทธศาสนิกชนทุกคนควรศึกษาเพื่อนำหลักธรรมมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

2 ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/15 วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนาพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- วิเคราะห์ความสำคัญของพระไตรปิฎกได้

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- วิธีการศึกษาและค้นคว้าพระไตรปิฎก

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

1) ทักษะการทำให้กระจ่าง

2) ทักษะการสรุปอ้างอิง

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย

2. ใฝ่เรียนรู้

6

กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนโดยเน้นกระบวนการ : กระบวนการสร้างความตระหนัก

- นักเรียนสวมตนรับบทชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียน

ขั้นที่ 1 สังเกต

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

1. ครูให้นักเรียนผลัดกันเล่าประสบการณ์หรือความรู้เกี่ยวกับข้อความในพระไตรปิฎกที่นักเรียนเคยศึกษามา พร้อมทั้งบอกข้อคิดที่ได้รับ
2. ครูตั้งคำถามถามนักเรียนเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของพระไตรปิฎก
3. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจพระไตรปิฎก และการศึกษา ค้นคว้าพระไตรปิฎกนั้นสามารถศึกษาได้ทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับแปล

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์วิจารณ์

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ :

1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
3. หนังสือพระไตรปิฎก
4. เอกสารประกอบการสอน
5. ใบงานที่ 4.2
6. ห้องสมุด
7. ห้องจริยธรรม

1. นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง พระไตรปิฎก จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม และเอกสารประกอบการสอน
2. นักเรียนกลุ่มเดิม (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1) ร่วมกันศึกษาค้นคว้าความรู้จากพระไตรปิฎก ที่นักเรียนสนใจ โดยครูนำหนังสือพระไตรปิฎก มาให้นักเรียนอ่านหรือให้นักเรียนไปค้นคว้าหนังสือพระไตรปิฎกฉบับประชาชน จากห้องสมุดหรือห้องจริยธรรม
3. สมาชิกแต่ละกลุ่มนำข้อความในพระไตรปิฎกที่นักเรียนสนใจที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์แล้วตอบคำถามลงในใบงานที่ 4.2 เรื่อง พระไตรปิฎก
4. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบในใบงานที่ 4.2

คำถามกระตุ้นความคิด

1. ถ้าชาวพุทธทุกคนได้ศึกษาพระไตรปิฎกจะส่งผลได้อย่างไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)
2. นักเรียนสามารถศึกษาความรู้จากพระไตรปิฎกได้จากแหล่งใดบ้าง
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

5. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานในใบงานที่ 4.2 หน้าชั้นเรียน และให้กลุ่มอื่นซักถามและให้ข้อคิด โดยครูช่วยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
6. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญหรือข้อคิดที่ได้จากการนำเสนอผลการศึกษาพระไตรปิฎก
7. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด ข้อ 1-2

ขั้นที่ 3 สรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญซึ่งเป็นประโยชน์ของการศึกษาพระไตรปิฎก เช่น

- 1) รู้หลักธรรมที่แท้จริงของพระพุทธศาสนา
- 2) ได้หลักในการดำรงชีวิต
- 3) รู้วิธีสอนของพระพุทธเจ้า
- 4) รู้ความเป็นไปในสมัยพุทธกาล

- ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดทำแผนพับ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและพระไตรปิฎก โดยให้ครอบคลุมประเด็นตามที่กำหนด ดังนี้
  - 1) การวิเคราะห์หลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิต
  - 2) การวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิต
  - 3) การวิเคราะห์คุณค่าของพระไตรปิฎก
  - 4) การอธิบายความสำคัญของพระไตรปิฎก

นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

7 การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 4.2	ใบงานที่ 4.2	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย และใฝ่เรียนรู้	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแผ่นพับ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและพระไตรปิฎก	แบบประเมินแผ่นพับ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและพระไตรปิฎก	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8 สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
  - (1) สุชีพ ปุญญานุภาพ. 2534. พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย.
  - (2) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2543. คำบรรยายพระไตรปิฎก. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- 3) หนังสือพระไตรปิฎก
- 4) เอกสารประกอบการสอน
- 5) ใบงานที่ 4.2 เรื่อง พระไตรปิฎก

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) ห้องจริยธรรม

การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวมยอด)

แบบประเมินแผ่นพับ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและพระไตรปิฎก

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การวิเคราะห์หลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิต				
2	การวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตามหลักธรรมในพุทธศาสนสุภาษิต				
3	การวิเคราะห์คุณค่าของพระไตรปิฎก				
4	การอธิบายความสำคัญของพระไตรปิฎก				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก	=	4	คะแนน
ดี	=	3	คะแนน
พอใช้	=	2	คะแนน
ปรับปรุง	=	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
14 - 16	ดีมาก
11 - 13	ดี
8 - 10	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

เอกสารประกอบการสอน

พระไตรปิฎก

ไตรปิฎก “ปิฎกสาม”; ปิฎก แปลตามศัพท์อย่างพื้นๆ ว่า กระจาดหรือตะกร้า อันเป็นภาชนะสำหรับใส่รวมของต่างๆ เข้าไว้ นำมาใช้ในความหมายว่า เป็นที่รวบรวมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่จัดเป็นหมวดหมู่แล้ว โดยนัยนี้ ไตรปิฎก จึงแปลว่า “คัมภีร์ที่บรรจุพุทธพจน์ (และเรื่องราวชั้นเดิมของพระพุทธศาสนา) 3 ชุด” หรือ “ประมวลแห่งคัมภีร์ที่รวบรวมพระธรรมวินัย 3 หมวด” กล่าวคือ **วินัยปิฎก** **สุตตันตปิฎก** และ**อภิธรรมปิฎก**

พระไตรปิฎกบาลีได้รับการตีพิมพ์เป็นเล่มหนังสือด้วยอักษรไทยครั้งแรกในรัชกาลที่ 5 เริ่มเมื่อ พ.ศ. 2431 เสร็จและฉลองพร้อมกัณฑ์งานรัชดาภิเษกใน พ.ศ. 2436 แต่ยังมีเพียง 39 เล่ม (ขาดคัมภีร์ปิฎกฐาน) ต่อมา พ.ศ. 2468 ในรัชกาลที่ 7 ได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์ใหม่เป็นฉบับที่สมบูรณ์ เพื่ออุทิศถวายพระราชกุศลแด่รัชกาลที่ 6 เรียกว่า **สยามรัฐสุต เตปิฎก** (พระไตรปิฎก ฉบับสยามรัฐ) มีจำนวนจบละ 45 เล่ม

พระไตรปิฎก มีสาระสำคัญและการจัดแบ่งหมวดหมู่โดยย่อ ดังนี้

1. พระวินัยปิฎก ประมวลพุทธพจน์หมวดพระวินัย คือ พุทธบัญญัติเกี่ยวกับความประพฤติ ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม และการดำเนินกิจการต่างๆ ของภิกษุสงฆ์ และภิกษุณีสงฆ์แบ่งเป็น 5 คัมภีร์ (เรียกย่อหรือหัวใจว่า **อา ปาม จู ป**) คือ

1) **อาทกัมมิกะ** หรือ **ปาราชิก** ว่าด้วยสิกขาบทที่เกี่ยวกับอาบัติหนักของฝ่ายภิกษุสงฆ์ ตั้งแต่ปาราชิกถึงอนิยต

2) **ปาจิตตีย์** ว่าด้วยสิกขาบทที่เกี่ยวกับอาบัติเบา ตั้งแต่นิสสัคคียปาจิตตีย์ถึงเสขิยะ รวมตลอดทั้งภิกษุณีวิภังค์

ทั้งหมด

3) **มหาวรรค** ว่าด้วยสิกขาบทนอกปาฏิโมกข์ตอนต้น 10 ชั้นระกะ หรือ 10 ตอน

4) **จุลวรรค** ว่าด้วยสิกขาบทนอกปาฏิโมกข์ตอนปลาย 12 ชั้นระกะ

5) **ปริวาร** คัมภีร์ประกอบหรือคู่มือ บรรจุคำถามคำตอบสำหรับข้อมความรู้พระวินัย

พระวินัยปิฎกนี้ แบ่งอีกแบบหนึ่งเป็น 5 คัมภีร์เหมือนกัน (จัด 2 ข้อในแบบต้นนั้นใหม่) คือ

- **มหาวิภังค์**หรือ **ภิกขุวิภังค์** ว่าด้วยสิกขาบทในปาฏิโมกข์ (ศีล 227 ข้อ) ฝ่ายภิกษุสงฆ์

- **ภิกษุณีวิภังค์** ว่าด้วยสิกขาบทในปาฏิโมกข์ (ศีล 311 ข้อ) ฝ่ายภิกษุณีสงฆ์

- **มหาวรรค**

- **จุลวรรค**

- **ปริวาร**

บางที่ท่านจัดให้ย่อเข้าอีก แบ่งพระวินัยปิฎกเป็น 3 หมวด คือ

- **วิภังค์** ว่าด้วยสิกขาบทในปาฏิโมกข์ทั้งฝ่ายภิกษุสงฆ์และฝ่ายภิกษุณีสงฆ์ (คือรวมข้อ 1 และ 2 ข้างต้นทั้งสอง

แบบเข้าด้วยกัน)

- ชั้นชกาะ ว่าด้วยสิกขาบทนอกปาฏิโมกข์ทั้ง 22 ชั้นชกาะหรือ 22 บทตอน (คือรวมข้อ 3 และ 4 เข้าด้วยกัน)
- ปริวาร คัมภีร์ประกอบ (คือข้อ 5 ข้างบน)

2. พระสุตตันตปิฎก ประมวลพุทธพจน์หมวดพระสุตตร คือ พระธรรมเทศนาคำบรรยายธรรมต่างๆ ที่ตรัสยกย่องให้เหมาะกับบุคคลและโอกาสตลอดจนบทประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวทั้งหลายที่เป็นชั้นเดิมในพระพุทธศาสนา แบ่งเป็น 5 นิกาย (เรียกย่อหรือหัวใจว่า **ที ม ส อ ขู**) คือ

- 1) **ทีฆนิกาย** ชุมนุมพระสุตตรที่มีขนาดยาว 34 สุตตร
- 2) **มัชฌิมนิกาย** ชุมนุมพระสุตตรที่มีความยาวปานกลาง 152 สุตตร
- 3) **สังยุตตนิกาย** ชุมนุมพระสุตตรที่จัดรวมเข้าเป็นกลุ่มๆ เรียกว่าสังยุตต์หนึ่งๆ ตามเรื่องที่เนื่องกัน หรือตามหัวข้อหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวม 56 สังยุตต์ มี 7,762 สุตตร
- 4) **อังคุตตรนิกาย** ชุมนุมพระสุตตรที่จัดรวมเข้าเป็นหมวดๆ เรียกว่านิบาตหนึ่งๆ ตามลำดับจำนวนหัวข้อธรรมรวม 11 นิบาต หรือ 11 หมวดธรรมมี 9,557 สุตตร
- 5) **ขุททกนิกาย** ชุมนุมพระสุตตรคาถาภาษิต คำอธิบาย และเรื่องราวเบ็ดเตล็ดที่จัดเข้าในสี่นิกายแรกไม่ได้มี 15 คัมภีร์

3. พระอภิธรรมปิฎก ประมวลพระพุทธพจน์หมวดพระอภิธรรม คือหลักธรรมและคำอธิบายที่เป็นหลักวิชาล้วนๆ ไม่เกี่ยวกับบุคคลหรือเหตุการณ์ แบ่งเป็น 7 คัมภีร์ (เรียกย่อหรือหัวใจว่า **ส วิ ธา ปุ ก ย ป**) คือ

- 1) **สังคณี** หรือ **ธัมมสังคณี** รวมข้อธรรมเข้าเป็นหมวดหมู่แล้วอธิบายทีละประเภทๆ
- 2) **วิภังค์** ยกหมวดธรรมสำคัญๆ ขึ้นตั้งเป็นหัวเรื่องแล้วแยกแยะออกอธิบายชี้แจงวินิจฉัยโดยละเอียด
- 3) **ชาดุกถา** สงเคราะห์ข้อธรรมต่างๆ เข้าในชั้นๆ อายตนะ ธาตุ
- 4) **ปุคคลบัญญัติ** บัญญัติความหมายของบุคคลประเภทต่างๆ ตามคุณธรรมที่มีอยู่ในบุคคลนั้นๆ
- 5) **กถาวัตถุ** แถลงและวินิจฉัยทัศนะของนิกายต่างๆ สมัยสังคายนาครั้งที่ 3
- 6) **ยมก** ยกหัวข้อธรรมขึ้นวินิจฉัยด้วยวิธีถามตอบ โดยตั้งคำถามย้อนกันเป็นคู่ๆ
- 7) **ปฏิฐาน** หรือมหาปกรณ์ อธิบายปัจจัย 24 แสดงความสัมพันธ์เนื่องอาศัยกันแห่งธรรมทั้งหลายโดยพิสดาร

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ โดย พระพรหมคุณาภรณ์ (ป ปยุตฺโต)

ใบงานที่

4.2

พระไตรปิฎก

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกข้อความในพระไตรปิฎกที่นักเรียนสนใจ แล้วตอบคำถาม

ข้อความน่ารู้ในพระไตรปิฎก

หมวด

(สาระ / ใจความสำคัญ)

ที่มา

1. ข้อความในพระไตรปิฎก มีหลักคำสอนที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องอะไร

.....

.....

.....

2. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านข้อความน่ารู้ในพระไตรปิฎก คืออะไร

.....

.....

.....

3. นักเรียนสามารถนำหลักคำสอนจากข้อความในพระไตรปิฎกมาเป็นหลักปฏิบัติตนอย่างไร ยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่

4.2

พระไตรปิฎก

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกข้อความในพระไตรปิฎกที่นักเรียนสนใจ แล้วตอบคำถาม

ข้อความน่ารู้ในพระไตรปิฎก

หมวด

(สาระ / ใจความสำคัญ)

ที่มา

1. ข้อความในพระไตรปิฎก มีหลักคำสอนที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องอะไร

.....

.....

.....

2. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านข้อความน่ารู้ในพระไตรปิฎก คืออะไร

.....

.....

.....

3. นักเรียนสามารถนำหลักคำสอนจากข้อความในพระไตรปิฎกมาเป็นหลักปฏิบัติตนอย่างไร ยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

แบบประเมิน

การนำเสนอผลงาน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน ประเมินการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการที่กำหนด แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหา				
2	ความคิดสร้างสรรค์				
3	วิธีการนำเสนอผลงาน				
4	การนำไปใช้ประโยชน์				
5	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้ 4 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

ชื่อกลุ่ม ..... ชั้น .....

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การแบ่งหน้าที่กันอย่างเหมาะสม				
2	ความร่วมมือกันทำงาน				
3	การแสดงความคิดเห็น				
4	การรับฟังความคิดเห็น				
5	ความมีน้ำใจช่วยเหลือกัน				
รวม					

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... / ..... / .....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน				
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาตามโอกาส				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				

<p>3. มีวินัย รับผิดชอบ</p>	<p>3.1 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน</p>				
<p>4. ใฝ่เรียนรู้</p>	<p>4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ</p>				
	<p>4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ</p>				
	<p>4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล</p>				
<p>5. อยู่อย่างพอเพียง</p>	<p>5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม</p>				
	<p>5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี</p>				
	<p>5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล</p>				
	<p>5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด</p>				

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและ ปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ชื่นชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น				
	8.3 รู้จักการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
104 - 124	ดีมาก
83 - 103	ดี
62 - 82	พอใช้
ต่ำกว่า 62	ปรับปรุง

แบบบันทึกหลังแผนการสอน

- ด้านความรู้

.....
.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....
.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....
.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....
.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....

- แนวทางการแก้ไข

.....
.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

แบบบันทึกหลังหน่วยการเรียนรู้

ตอนที่ 1 นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้
ต่อไปนี้ ส 1.1 (ม.4-6/13, ม.4-6/15)

- ด้านความรู้

.....
.....
(จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....

สรุปผลการประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวมยอด) ประจำหน่วยการเรียนรู้

- ระดับคุณภาพดีมาก จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....
- ระดับคุณภาพดี จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....
- ระดับคุณภาพพอใช้ จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....
- ระดับคุณภาพปรับปรุง จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

- แนวทางการแก้ไข

.....

.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ .....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

<p>ตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพนักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ด้านคุณภาพผู้เรียน)</p>	<p>ร้อยละ</p>
<p>มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพะที่ดีและมีสุนทรียภาพ</p> <p>1.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ</p> <p>1.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน</p> <p>1.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเองจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรค ภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ</p> <p>1.4 เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม</p> <p>1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น</p> <p>1.6 สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ กีฬา/นันทนาการตามจินตนาการ</p>	
<p>มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์</p> <p>2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร</p> <p>2.2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูทวดเวที่ต่อผู้มีพระคุณ</p> <p>2.3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง</p> <p>2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม</p>	
<p>มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3.1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่างๆ รอบตัว</p> <p>3.2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม</p> <p>3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน</p> <p>3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน</p>	
<p>มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุสมผล</p> <p>4.1 สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดู และสื่อสารโดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง</p> <p>4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง</p> <p>4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ</p> <p>4.4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ</p>	
<p>มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร</p> <p>5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์</p> <p>5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์</p> <p>5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์</p> <p>5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์</p>	
<p>มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต</p> <p>6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ</p> <p>6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง</p> <p>6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้</p> <p>6.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ</p>	